

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансово-господарська діяльність підприємства пов'язана з багатьма ризиками, вплив яких став особливо відчутним в умовах посилення економічних викликів і загроз. Серед усіх ризиків, пов'язаних із функціонуванням суб'єктів господарювання, фінансові ризики є основними, оскільки ставлять під загрозу їх існування чи розвиток. Дія зазначених ризиків зумовлює зниження фінансових результатів і фінансової стійкості підприємства, тому актуалізується питання розробки та здійснення низки заходів, які б сприяли нейтралізації чи мінімізації негативного впливу фінансових ризиків у контексті забезпечення управління ними.

Дослідженням питання ризик-менеджменту в господарській діяльності суб'єктів господарювання займалися такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як: О. Барановський, З. Герасимчук, М. Камлик, М. Клапків, О. Коваленко та інші. Віддаючи належне існуючим напрацюванням та не применшуючи їх вагомості, вважаємо, що питання розвитку ризик-менеджменту на підприємстві в умовах фінансової нестабільності вимагає більш глибокого вивчення з метою підвищення ефективності управління фінансовими ризиками.

Загалом управління ризиками підприємства – це система принципів і методів передбачення, запобігання, оцінки та нейтралізації негативного впливу загроз і небезпек на результати фінансово-господарської діяльності підприємства. Його використання дозволяє підприємцям у конкурентному ринковому середовищі часто приймати нетрадиційні та сміливі рішення, що, у свою чергу, іноді підвищує рівень економічного та фінансового ризиків. За таких умов суб'єкти господарювання мають своєчасно ідентифікувати і правильно оцінювати рівень ризиків, ефективно управляти ними з метою обмеження їх негативного впливу й мінімізації обсягів фінансових втрат. Поділяємо точку зору М. Клапківа, який до групи фінансових ризиків відносить практично всі майнові ризики, оскільки, на його думку, збитки, які виникають внаслідок прояву майнових ризиків, майже завжди мають фінансовий характер, тобто набувають грошового виміру [1]. Зокрема, найбільш поширеними видами фінансових ризиків є:

1. Ризик зниження фінансової стійкості.
2. Ризик неплатоспроможності.
3. Інвестиційний ризик.
4. Інфляційний ризик.
5. Процентний ризик.
6. Валютний ризик.

7. Податковий ризик.

Причини їх виникнення різноманітні і обумовлюють функціонування підприємства. Загалом вважається, що до основних зовнішніх причин появи фінансових ризиків у вітчизняній економіці належить: слабка та нестабільна економічна система; високий рівень інфляції; неефективне державне регулювання банківської облікової ставки; посилення конкурентної боротьби тощо. Управляти ними вкрай важко на рівні окремого підприємства.

Щодо внутрішніх причин виникнення фінансових ризиків, то до них відносимо: підвищення витрат на підприємстві; здійснення неефективної фінансової політики й управління витратами, доходами та фінансовими результатами; дисбаланси в структурі капіталу та інші.

Задля управління фінансовими ризиками перш за все їх необхідно попередньо ідентифікувати, виявити усі види можливих ризиків, пов'язаних із кожною конкретною операцією. Зважаючи на те, що у ході своєї діяльності підприємство практично не може впливати на прояви зовнішніх ризиків, то основну увагу необхідно приділяти внутрішнім механізмам їх нейтралізації. При цьому застосовують:

– диверсифікацію, що є процесом розподілу інвестованих коштів між різними об'єктами вкладення капіталу, безпосередньо не пов'язаними між собою. Її використовують із метою зниження рівня ризику і втрат доходів;

– лімітування – встановлення ліміту, тобто граничних сум витрат, продажу, кредиту тощо. Його застосовують для зниження фінансового ризику в кредитній та інвестиційній діяльності підприємства;

– самострахування як децентралізовану форму створення натуральних і грошових страхових фондів безпосередньо на підприємствах, особливо тих, чия діяльність піддається ризику. Основне завдання самострахування полягає в оперативному подоланні тимчасових труднощів у фінансово-комерційній діяльності [2].

Таким чином, щоб вижити у нестабільному глобалізованому ринковому середовищі підприємствам доводиться приймати нетрадиційні рішення, які спрямовані на своєчасну ідентифікацію і правильне оцінювання рівня фінансових ризиків. Як результат, забезпечується підвищення ефективності управління ними, обмеження їх негативного впливу й мінімізація обсягів фінансових втрат.

Література

1. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків: навч. посіб. / М.С. Клапків. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 570 с.

2. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: навч. посіб. / М.І. Камлик. – К.: Вид-во “Атака”, 2005. – 432 с.